

BMP-0790-1-1/2016/PS

Warszawa, dnia 19 lutego 2016 roku

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -02- 23
ZAK.	NR .....

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W nawiązaniu do wystąpienia Pana Rzecznika z dnia 21 stycznia 2016 roku w sprawie *przeprowadzania sprawdzenia przez funkcjonariuszy Straży Granicznej pełniących służbę w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych (sygn. KMP.570.10.2015.WS)* uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Funkcjonariusze Straży Granicznej (SG) wykonując zadania wymienione w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o *Straży Granicznej* (t.j.: Dz. U. z 2014 r., poz. 1402 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, mają prawo m.in. do:

1. dokonywania kontroli osobistej – w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń (art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy),
2. zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) i innych ustaw (art. 11 ust. 1 pkt 5 ustawy),
3. przeszukiwania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach *K.p.k.* i innych ustaw (art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy).

Stosownie do § 5 ust. 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 r. w *sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej* (Dz. U. Nr 238, poz. 1729 z późn. zm.), kontrola osobista polega na sprawdzeniu odzieży osoby i podręcznych przedmiotów.

Zgodnie z art. 219 § 1 *K.p.k.*, w celu wykrycia lub zatrzymania albo przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej, a także w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym, można dokonać przeszukania pomieszczeń

i innych miejsc, jeśli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy tam się znajdują. Natomiast stosownie do art. 219 § 2 *K.p.k.*, w celu znalezienia rzeczy wymienionych w przywołanym § 1 i pod warunkiem określonym w tym przepisie można też dokonać przeszukania osoby, jej odzieży i podręcznych przedmiotów.

Przeszukania może dokonać oprócz prokuratora oraz Policji również inny organ w wypadkach wskazanych w ustawie (art. 220 § 1 *K.p.k.*), a zatem na podstawie przepisów ustawy o *Straży Granicznej* także funkcjonariusze SG.

Wymienione powyżej przepisy prawa umożliwiają funkcjonariuszom SG dokonywanie kontroli osobistej polegającej na sprawdzeniu zawartości odzieży osoby kontrolowanej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, ale bez odsłaniania przykrytej tą odzieżą części ciała. Ponadto na podstawie *K.p.k.* funkcjonariusze wskazanej formacji mogą dokonać poza przeszukaniem odzieży i podręcznych przedmiotów także przeszukania osoby. Należy przy tym wyjaśnić, że zgodnie z doktryną przeszukanie osoby uprawnia do przejrzania jamy ustnej oraz innych jam ciała, a nawet w określonych sytuacjach narządów wewnętrznych za pomocą badań rentgenowskich lub ultrasonograficznych.

Biorąc powyższe pod uwagę, przeszukanie osoby w trybie określonym w *K.p.k.* uprawnia funkcjonariuszy SG do nakazania osobie przeszukiwanej rozebrania się z odzieży. Niemniej nie ulega wątpliwości, że z tego uprawnienia funkcjonariusze mogą korzystać w momencie zatrzymania osoby, a nie w ramach sprawdzenia przy przyjmowaniu osoby do pomieszczeń dla osób zatrzymanych.

W przypadku osób zatrzymanych przyjmowanych do pomieszczeń SG przeznaczonych dla osób zatrzymanych należy wskazać, że zgodnie z § 5 ust. 2 *Regulaminu pobytu osób zatrzymanych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Straży Granicznej przeznaczonych dla tych osób*, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej przeznaczone dla osób zatrzymanych, oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. Nr 143, poz. 843 z późn. zm.), ww. osoby są poddawane szczegółowemu sprawdzeniu w celu ujawnienia przedmiotów mogących stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia funkcjonariuszy SG pełniących służbę oraz osób przebywających w tych pomieszczeniach, w szczególności niebezpiecznych przedmiotów i narzędzi wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 2 lit. c *Regulaminu*. Dodatkowo wskazane sprawdzenie ma na celu ewentualne ujawnienie przedmiotów mogących pochodzić z przestępstwa lub służyć do jego popełnienia.

Opisana czynność wykonywana jest zatem tylko w przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa. Na powyższe wskazuje również polecenie służbowe Zastępcy Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 15 stycznia 2015 roku w sprawie trybu postępowania w przypadku szczegółowego sprawdzenia osoby w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych Straży Granicznej.

Ponadto należy podkreślić, że funkcjonariusze SG w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności oraz przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela (art. 9 ust. 5 ustawy).

Niezależnie od powyższego, biorąc pod uwagę znaczenie poruszonego przez Pana Rzecznika zagadnienia, uprzejmie informuję, że w ramach prac legislacyjnych niezbędnym zmianom w omawianym zakresie podlegać będą przepisy ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 z późn. zm.) oraz ustawy o Straży Granicznej.

2 powiadomien

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI
z up. Jakub SKIBA
Sekretarz Stanu